

Thus, the article is aimed at observing the problem of integral forming social competence of the 6th form pupils in secondary education institutions in the process of learning dialogic speech.

Key words: dialogic speech, social competence, linguosociocultural competence, general secondary education institution, non-verbal means of communication.

УДК 796.071.4:[37.018.54:796]-053.6:316.422(477.52)

Олександр Міщенко

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-1157-198X

Віталій Лапицький

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-4867-6857

Анатолій Ратов

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-6968-1543

Євген Солоненко

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-4715-1028

DOI 10.24139/2312-5993/2020.02/361-373

СТАВЛЕННЯ ТРЕНЕРІВ ДЮСШ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РЕФОРМУВАННЯ СПОРТИВНОЇ СФЕРИ

У статті представлено результати опитування слухачів курсів підвищення кваліфікації тренерів ДЮСШ та спортивних клубів, організованих на базі кафедри ТМС ННІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка. Аналіз проведеного дослідження вказує на думку тренерів щодо напрямів подолання тієї негативної ситуації у сфері фізичної культури і спорту, яка є наразі в Сумській області. Серед зазначених слід виділити утримання ДЮСШ за рахунок державних коштів, побудову сучасних спортивних споруд, закупівля нового інвентарю та обладнання, збільшення заробітної плати тренерам, виділення грошової компенсації тренерам за перебування у відрадженому командою юних спортсменів.

***Ключові слова:** нормативно-правова база, спортивні школи, тренер, фінансування спорту, матеріально-технічне забезпечення, позабюджетні кошти.*

Постановка проблеми. Забезпечення здоров'я населення є одним із головних завдань держави, особливо це стосується підростаючого покоління. Одним із напрямків формування здорового способу життя дітей є залучення їх до занять у спеціалізованих спортивних закладах, бо саме дитячо-юнацькі спортивні школи, як вказано у «Положенні про дитячо-юнацькі спортивні школи» (2016), створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту (*Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, 2016*).

Наразі в Україні широко обговорюється питання щодо реформування сфери фізичної культури і спорту, що не пов'язане тільки із зміною державного керівного органу. Як указує І. Гоцул, 2019, президент Федерації легкої атлетики України, віце-президент Національного олімпійського комітету України, Україна терміново потребує зміни парадигми функціонування спорту та перехід від системи спортивних шкіл до системи спортивних клубів (Гоцул, 2019). Цю думку підтримує і президент Федерації плавання України Д. Качуровський та засвідчує необхідність кардинально нової системи підготовки спортсменів вищої ланки і реформи всієї спортивної сфери (Качуровський, 2017). Оскільки тренери є одними з основних учасників підготовки юних спортсменів у дитячо-юнацьких спортивних школах, саме вони, на нашу думку, повинні бути рушійною силою запропонованих нововведень й визначати напрями реформування сфери фізичної культури і спорту в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Н. Сітнікова (Ситнікова, 2013, с. 104) свого часу пропонувала свої шляхи врегулювання проблем розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні, де пріоритетними напрямами визначила покладення контролю за формуванням державної політики щодо діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл на центральний орган виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту; визначення фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл пріоритетним державним напрямом; збільшення видатків місцевих бюджетів на забезпечення діяльності спортивних шкіл усіх типів, у тому числі на навчально-спортивну роботу не менше ніж 25 % від загального обсягу їх фінансування; затвердження державної програми розвитку спортивних шкіл та їх матеріально-технічного забезпечення; підвищення зарплати тренерів і чіткої диференціації оплати відповідно до спортивних досягнень вихованців; комп'ютеризацію дитячо-юнацьких спортивних шкіл для запровадження сучасної системи обміну інформацією та пропаганди; відпрацювання навчальних програм та налагодження взаємодії з профільними закладами вищої освіти (*Реформа спортивної галузі України 2020-2025*).

Одним із принципів здійснення реформування та розвитку сфери фізичного виховання та спорту, згідно з Концепцією 2017 року, запропонованою ініціативною групою «Реформа спорту», яка складається зі спортивних функціонерів, спортивних юристів та діючих спортсменів, є забезпечення переходу від державного управління спортом до підтримки та сприяння спорту з боку держави й органів місцевого самоврядування. Головним напрямом підтримки в масовому спорті, відповідно до їхніх пропозицій, повинна стати система адресної державної фінансової допомоги та фінансової допомоги органами місцевого самоврядування дітям, підліткам, молоді. Така підтримка повинна спиратися на розгалужену систему спортивних клубів, що діють відповідно до правил спортивних федерацій, де вся існуюча система спортивних шкіл повинна трансформуватися у спортивні клуби (без зміни форми власності)

(Концепція реформування сфери фізичного виховання та спорту (основні положення), 2017).

У дорожній карті «Реформа спортивної сфери України 2020-2025 (концепт)» зазначено про значну різницю у ставленні громадськості до активної рухової діяльності, де, згідно з їхніми дослідженнями, менше 15 % українців займаються різними видами фізичної активності, у той час як у Німеччині це більше 30 % населення, у Фінляндії цифри сягають 85 %. У цьому стратегічному документі розвитку України вказується на створення умов для залучення інвестицій, ефективного використання бюджетних коштів, цифровізації, спортивної децентралізації, надання гарантованих спортивних послуг населенню та розвиток спортивної інфраструктури за стандартами міжнародних федерацій, перехід від утримання мережі спортивних закладів, які надають безоплатні послуги, до стратегічної закупівлі послуг у цієї мережі; забезпечення оновленої сфери кваліфікованими кадрами (*Реформа спортивної галузі України 2020-2025 (концепт), 2019*).

Як указує С. Медведенко, громадський діяч, дворазовий чемпіон НБА, необхідна швидка та ефективна реформа спортивної сфери. Його пропозиції, разом із ініціативною групою «Реформа спорту», полягають у наступному (Медведенко, 2019):

- децентралізація й делегування повноважень від Міністерства до органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства;
- цифровізація та аудит всієї сфери від інфраструктури до протоколів змагань та карток спортсмена;
- перехід від утримання об'єктів спортивної інфраструктури і тренерського штабу до закупівлі послуг у тренерів;
- припинити будувати «будки» і почати врешті-решт зводити сучасні багатофункціональні комплекси з позитивною економікою;
- повернути фізкультуру в школи як пріоритетну дисципліну і повернути спорт на телевізійні екрани, запровадивши квоти за прикладом українських пісень на радіо;
- законодавче забезпечення такої реформи.

За дослідженнями як І. Гоцула (2019), так і С. Медведенка (2019), собівартість занять у приватному фітнес-клубі в 2-3 рази нижче, ніж у муніципальній ДЮСШ, хоча умови для занять у перших незрівнянно кращі. Тому вони пропонують запровадити встановлення єдиної державної мінімальної суми, яка буде виплачуватися спортивним клубам усіх форм власності за кожную дитину віком від 6 до 23 років, залучену до занять спортом, за принципом «гроші ходять за дитиною» (Гоцул, 2019; Медведенко, 2019). Д. Качуровський (2017) теж наводить приклад фінансування занять спортом, де певна частка припадає на державний бюджет, а решта доходів Федерація отримує від проведення змагань, продажу спонсорства, телевізійних трансляцій, корпоративного навчання, (бо

багато корпорацій зацікавлені отримувати коучинг від кращих тренерів) тощо (Качуровский, 2017).

Дослідження проводилось у межах плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Оптимізація навчально-тренувального процесу спортсменів у системі багаторічної підготовки» (номер державної реєстрації 0116U000898).

Метою дослідження стало виявлення думки тренерів ДЮСШ та спортивних клубів про стан фізичної культури і спорту в Сумській області й визначення шляхів його покращення на сучасному етапі розвитку нашої держави.

Методи дослідження. Основним методом дослідження стало анкетування, де розроблені завчасно питання у бланках анкет респонденти опрацьовували у вільний від основної роботи час. Для обробки цифрових даних, отриманих під час опитування, був використаний метод середніх чисел, де середню арифметичну величину (\bar{x}) визначали за формулою:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}, \quad (1)$$

де x – значення окремого виміру;

n – загальне число вимірювань у групі;

i – кількість варіантів.

Для порівняння результатів опитування було використано обчислення змін показників у відсотковому відношенні, де формула виглядала таким чином:

$$y = \frac{x_b \times 100\%}{x_3} \quad (2)$$

де x_3 – загальне число опитаних; x_b – вибірка у групі.

Виклад основного матеріалу. Дослідження даного питання проводилося під час проведення курсів підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту на базі кафедри теорії та методики спорту ННІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка. Серед 60 опитаних переважну більшість, 90 %, складали тренери ДЮСШ, 10 % працювали у спортивних клубах. Стаж роботи респондентів на тренерській посаді складав від 4 до 35 років.

На питання щодо покращення відношення державних органів влади до підтримки сфери ФКіС на момент опитування (рис. 1), більшість респондентів (64,2 %) дала негативну відповідь. 10,5 % фахівців вказала про цілковите покращення по Україні. Про підтримку виконавчою владою у Сумському регіоні засвідчили 17,8 %. Найменшу частку (3,5 %) відповідей отримав варіант «Покращилось у вашій організації». Дослідження цього питання вказує на недофінансування з боку органів державної влади дитячого та дитячо-юнацького спорту місцевими органами самоврядування. Однак позитивний процес має місце, на що вказало 35 % із числа опитаних.

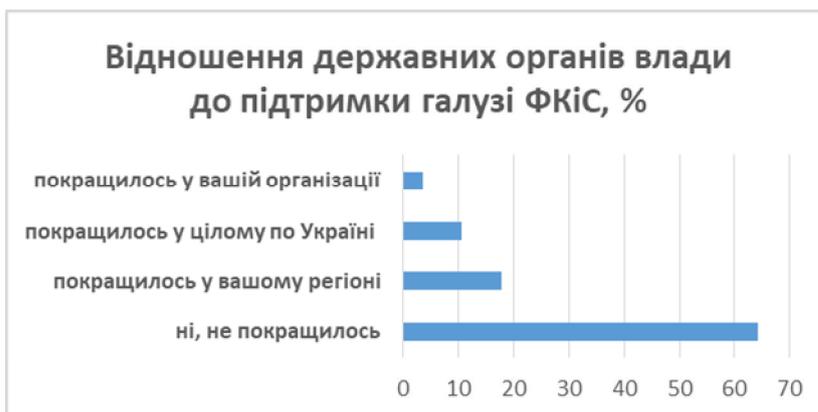

Рис. 1. Відношення державних органів влади до підтримки сфери ФКіС.

Друге питання стосувалося напрямів покращення діяльності закладів сфери ФКіС, які тренери могли б запропонувати своїм роботодавцям (рис. 2). Найбільш масовою відповіддю став напрям «Підтримувати діяльність ДЮСШ», який набрав 75 % з числа опитаних. Друге місце в рейтингу було надано пропозиції «Підняти заробітну плату працівникам сфери», за яку проголосували 71,4 % тренерів. Наступним за рейтингом, а саме 35,7 % респондентів, запропонували напрям «Розробити нові нормативно-правові вимоги». Майже стільки ж із числа опитаних (32,1 %) указало на «Підняти заробітну плату в цілому по Україні, що надасть можливості населенню оплачувати тренувальний процес своїх дітей». «Ліквідувати лікарняні листи працівникам народного господарства України, щоб вони змогли піклуватись про своє здоров'я» запропонувало 10,7 % респондентів. І тільки один тренер з числа опитаних вбачає напрям покращення: «Ліквідувати ДЮСШ та створити мережу комерційних спортивних клубів». Серед інших причин, які сприяли би покращенню діяльності закладів сфери ФКіС, була і відповідь «Забрати в дитини мобільний телефон».

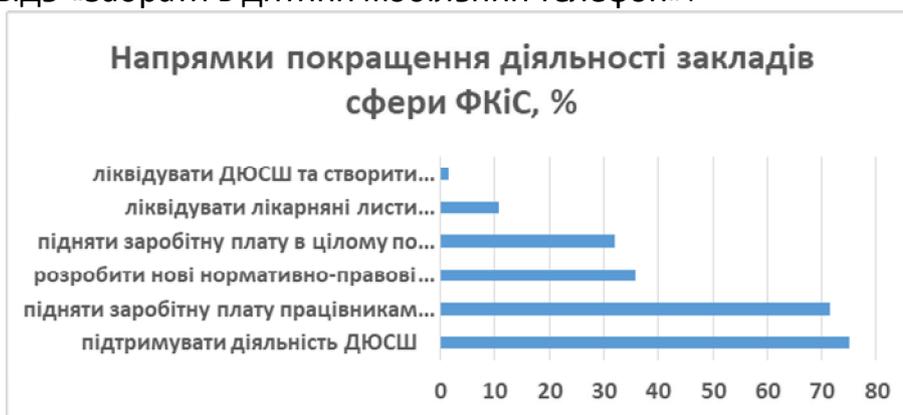

Рис. 2. Напрями покращення діяльності закладів сфери ФКіС, %.

Відповіді респондентів щодо «Визначення причин, які спонукають дітей до занять фізичною культурою і спортом», розташувались таким чином (рис. 3). Найвищим за рейтингом стала «Фізіологічна потреба молоді в руховій діяльності», на яку вказало 67,8 % з числа слухачів тренерських курсів. Це вказує на розуміння переважної більшості

вихованців ДЮСШ позитивного ефекту підвищеної рухової діяльності на власний організм. Другу сходинку посіла відповідь «Вимоги батьків щодо залучення дитини до здорового способу життя», на яку вказало 50 % респондентів. «Потреба в самовдосконаленні вихованців ДЮСШ» була наступною за рейтингом, де ця відповідь набрала 42,8 % голосів. Це також указує на роботу фахівців сфери ФКіС про позитивний вплив фізичних вправ на організм людини.

Третя частина з числа опитаних, а саме 28,5 %, указує на бажання дітей до «Потреби стати спортсменом-професіоналом та заробляти значні кошти». Тут необхідно підкреслити вплив ЗМІ про заробітки висококваліфікованих спортсменів як світу, так і України, а також вплив прикладів з життя спортсменів-професіоналів Сумського регіону, які здобули такий статус. Наступною за рейтингом була відповідь слухачів тренерських курсів з підвищення кваліфікації «Профілактика захворювань», а саме 25 %. Необхідно визначити особистий приклад тренерів у роботі із своїми вихованцями, які своєю працею спрямовують їх до «Потреби стати у майбутньому тренером», що визначило 17,8 % із числа опитаних. А от те, що за допомогою фізичної культури і спорту можлива «Ліквідація наслідків захворювання організму людини», юні спортсмени знають в обмеженій кількості, на що вказав тільки один респондент. До інших причин, які спонукають дітей до занять фізичною культурою і спортом, одна особа вказала на «Зацікавленість у проведенні тренером занять».

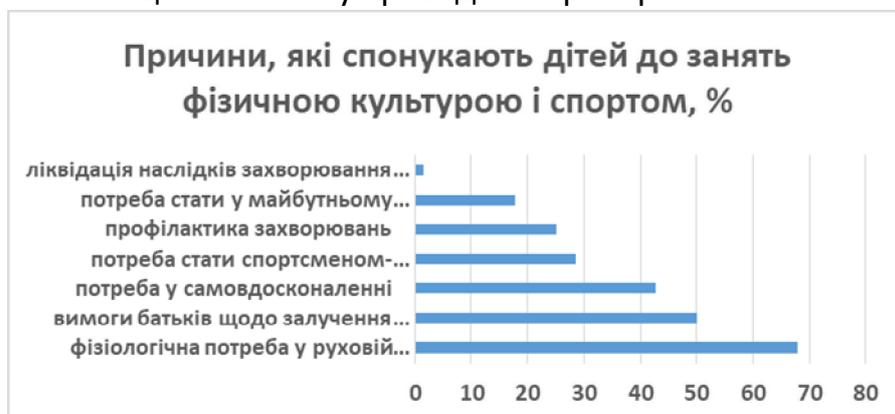

Рис. 3. Причини, які спонукають дітей до занять фізичною культурою і спортом

На питання «У чому, на вашу думку, проявляється невідповідність нормативно-правової бази сфери ФКіС України сучасним вимогам», дві третини з числа опитаних взагалі не надала ніяких зауважень, що вказує на слабку підготовленість тренерів із приводу знання законів та рекомендацій власному керівництву щодо позитивних змін сфери ФКіС. Третина респондентів висловила свої зауваження, які полягали в наступному:

- відсутність тренувально-спортивної інфраструктури;
- остаточний принцип фінансування спорту;
- забагато непотрібної паперової роботи;

- батьки дають кошти на безкоштовні гуртки;
- не вистачає стабільності;
- байдужість чиновників;
- корупція (брак коштів);
- дуже бюрократична;
- нерівномірне й недоцільне використання коштів;
- немає допомоги молодим спеціалістам, аби зацікавити їх залишитись на тренерській роботі;
- зменшення занять фізичним вихованням у ЗВО до одного на тиждень.

На питання «Яким чином повинен формуватися річний бюджет вашої організації», переважна більшість опитаних із однаковим показником указала і на фінансування «За допомогою державного бюджету» (75 %) і на фінансування «За допомогою бюджету органів самоврядування (обласного, районного, міського, селищного рівнів)» (75 %) (рис. 4). Тобто, вбачають основне надходження коштів на фінансування власної діяльності з державного фонду, як і зазначено в Законі України «Про Фізичну культуру і спорт». Другу сходинку з показником 21,4 % набрала відповідь «За допомогою коштів спонсорів та меценатів», та 17,8 % вказало на «За допомогою коштів батьків».

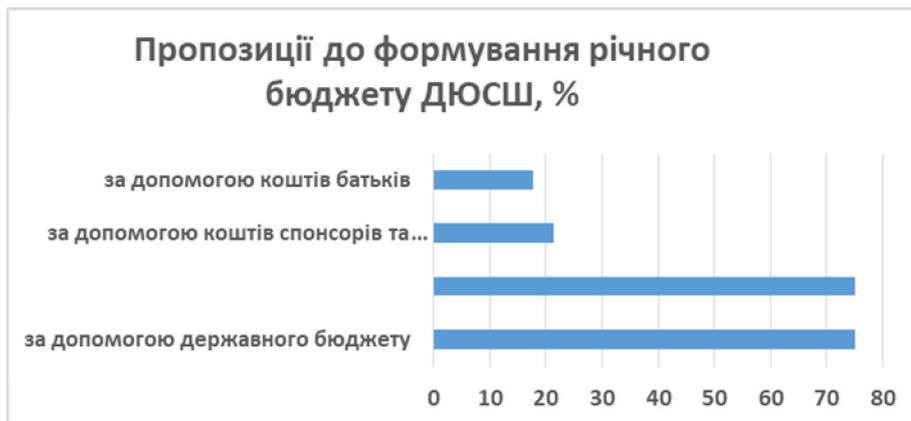

Рис. 4. Пропозиції до формування річного бюджету ДЮСШ

Перше місце в рейтингу відповідей на питання «Яким чином наразі формується річний бюджет вашої організації (вкажіть у відсотковому співвідношенні від 100 %)» було надано «За допомогою бюджету органів самоврядування (обласного, районного, міського, селищного рівнів)», на який відповіло 57,1 % з числа опитаних (рис. 5). Необхідно підкреслити, що не всі тренери вказали на 100-відсоткове фінансування їхньої організації, а й 90 %, 80 %, 50 %, 40 %. Тобто, були і інші шляхи надходження коштів. Друге місце зайняла відповідь «За допомогою державного бюджету», або ж 39,5 %. Наступним за рейтингом стала відповідь «За допомогою коштів батьків» – 17,8 %, і останнє – «За допомогою коштів спонсорів та меценатів» з набраними 7,1 %.

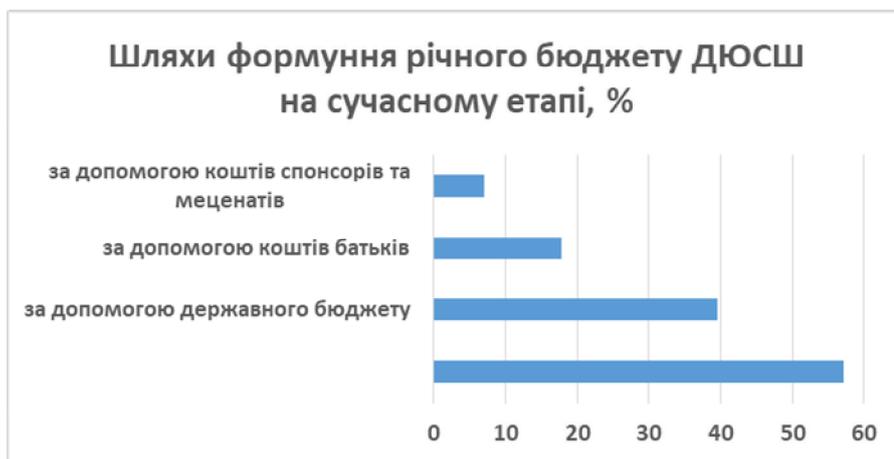

Рис. 5. Шляхи формування річного бюджету ДЮСШ на сучасному етапі

Наступне питання нашого опитування було «Яким чином, на вашу думку, необхідно обраховувати тривалі відрядження тренерів із командою юних спортсменів на змагання до іншого міста України (країни)» (рис. 6). Поради тренерів із цього приводу засвідчили, що 67,8 % хотіли би мати «Грошову компенсацію за перевищення норм робочого часу протягом доби». 28,5 % з числа опитаних вбачають вирішення проблеми у «Врахуванні перевиконаних норм робочого часу у загальний трудовий стаж». Третьою сходинкою в рейтингу з кількістю відсотків 21,4 одиниць стала відповідь, де тренери взагалі не бачать проблеми в перевиконанні норм робочого часу у відрядженні, і віддали перевагу «Згідно сучасного чинного законодавства України». 14,3 % хотіли би за це мати «Додаткову тарифну відпустку».

Рис. 6. Шляхи вирішення проблеми відрядження тренерів з командою юних спортсменів на змагання до іншого міста України (країни)

Наступне питання, яке було поставлене респондентам, полягало в наступному: «Чи відповідає матеріально-технічна база вашої організації сучасним міжнародним вимогам і якщо «ні», то що необхідно зробити» (рис. 7). Найбільшу кількість відповідей, із запропонованих шести варіантів, набрала «Ні в цілому», або ж 43,5 %, що вказує на невідповідність приміщень та майданчиків половини ДЮСШ Сумського регіону міжнародним стандартам. Другу сходинку в рейтингу відповідей з обсягом

35,7 % посіла «Ні, вимагає капітального ремонту та добудови нових приміщень», що свідчить про нестачу коштів для потреб юних спортсменів. 34,8 % із числа опитаних засвідчила також і про старий, зношений інвентар та обладнання, яке використовується у тренувальному процесі юних спортсменів. Про невідповідність сучасним міжнародним вимогам та проведення капітального ремонту матеріально-технічної бази вказало 13 % респондентів. І тільки 8,7 % слухачів курсів підвищення кваліфікації засвідчили про належний стан їхньої бази, на якій можна проводити спортивні змагання з інших країн. Ще два варіанти відповідей залишилися без уваги, а саме «Ні, вимагає капітального ремонту та добудови нових приміщень», та «Ні, вимагає косметичного ремонту».

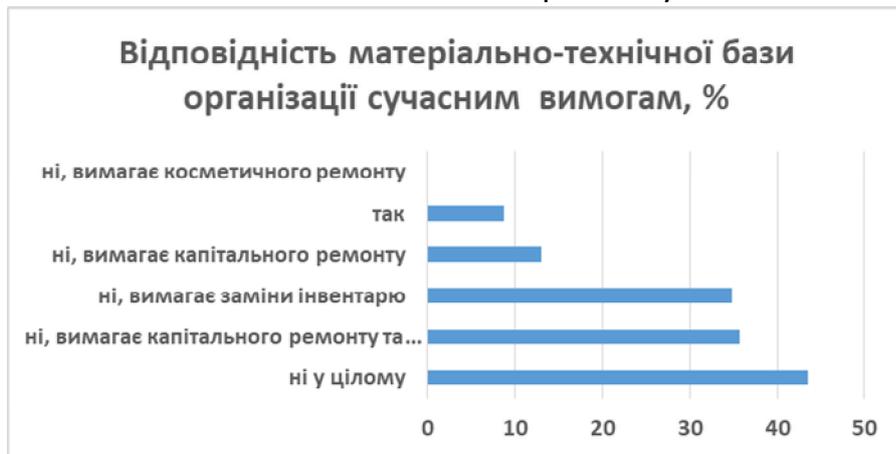

Рис. 7. Відповідність матеріально-технічної бази організації сучасним вимогам

Перше місце в рейтингу на запитання «Чи заробляє ваша організація позабюджетні кошти і якщо так, то яким чином», з відсотками 58,3 одиниць, була відповідь «Ні, не заробляє» (рис. 8). Це вказує на низку факторів, коли ДЮСШ не спроможна залучати додаткові позабюджетні кошти на власну діяльність, не заборонену законодавством: небажанням працездатного населення відпочивати від професійної діяльності за допомогою підвищеної рухової активності на спеціалізованих спортивних майданчиках; нестачею коштів працездатного населення на аренду спортивних залів; небажанням керівництва фізкультурно-спортивних організацій заробляти кошти для наповнення бюджету цих організацій; застаріла матеріально-технічна база, яка нецікава клієнтам; нестача фахівців, які б могли проводити роботу з дорослим населенням у позатренувальний час; велика завантаженість залів ДЮСШ, що призводить до неспроможності здачі їх в аренду тощо.

Друге місце з показником 16,6 % респонденти відвели двом відповідям, а саме «Здає в оренду власні майданчики та приміщення» та «Залучає інвесторів». Третю сходинку посіли також дві відповіді: «Продає квитки глядачам на змагання» і «Розміщує рекламу спонсорів на спорудах», де вони набрали по 4,2 %.

пропозиції до наповнення бюджету ДЮСШ, а саме «Здає в оренду окрему територію» та «Проводить лотерею для глядачів під час змагань».

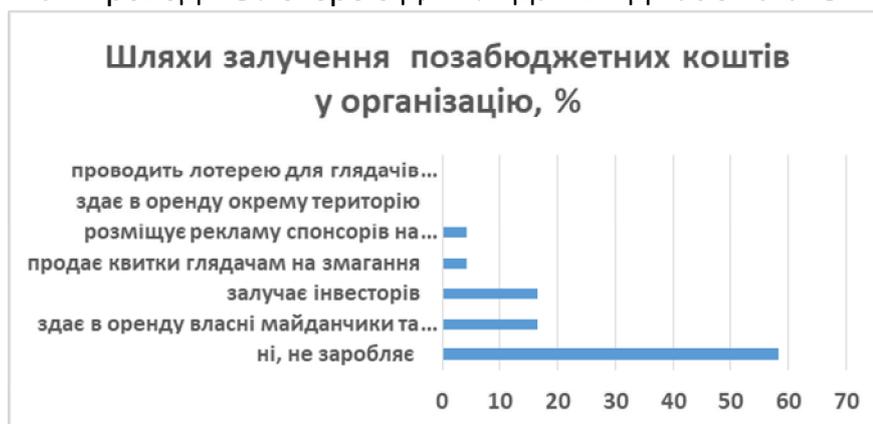

Рис. 8. Шляхи залучення позабюджетних коштів у організацію

Останнім питанням анкети було виявлення в респондентів ставлення до популяризації власного товару, а саме «Скільки коштів ваша організація витрачає на рекламу власної діяльності». Найпопулярнішою відповіддю з кількістю 56,6 % стала «Взагалі не витрачає, бо немає коштів». Другу сходинку посіла відповідь «Інше» з показником 20 %, серед яких: «Не маю уяви», «Достатньо сарафанового радіо», «В інтернеті безкоштовно». 16,6 % із числа опитаних указали, що на рекламну діяльність їхня організація витрачає «5 % на рік від загального бюджету». 8,3 % респондентів взагалі не розуміють, для чого необхідно популяризувати свій товар, бо вказали відповідь «Взагалі не витрачає, бо немає в цьому потреби». Останню пропозицію з числа зазначених у анкеті, а саме «10 % на рік від загального бюджету», ніхто з респондентів не зазначив.

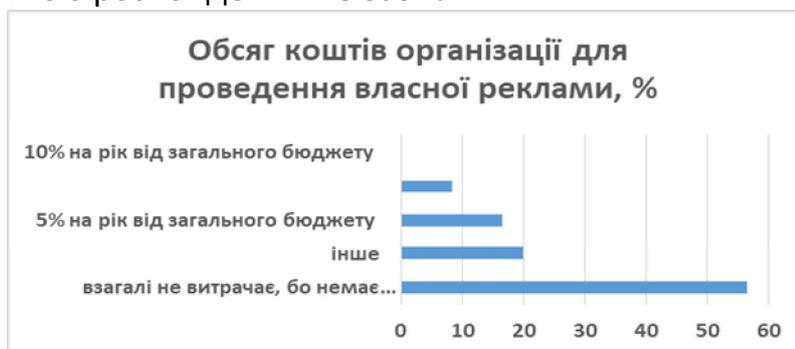

Рис. 9. Обсяг коштів організації для проведення власної реклами.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

1. Відношення державних органів влади до підтримки сфери ФКіС у Сумській області не покращилося.

2. Тренери вважають доречною підтримку діяльності ДЮСШ, де основним стимулом їхньої роботи є збільшення заробітної плати та покращення матеріально-технічної бази.

3. Більшість тренерів недостатньо володіють нормативно-правовою базою сфери ФКіС, тому для них необхідно організувати семінари з менеджменту, маркетингу, фандрейзingu.

4. Формування річного бюджету спортивної школи повинно відбуватися за сприяння як державного, так і бюджету органів місцевого самоврядування.

5. Вирішення проблеми відряджень тренерів з командою юних спортсменів на змагання до іншого міста України (країни) повинно забезпечуватись відповідною грошовою компенсацією.

Подальші дослідження будуть спрямовані на виявлення позитивних та негативних сторін під час проведення реформи сфери фізичної культури і спорту в Україні, а також відношення зацікавлених сторін до цього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

- Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу. № 943-Загальна частина.* ст. 2. (2016). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF#n10>. (*Regulations on children's and youth sports school.* No. 943-Common part. Art. 2. (2016). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF#n10>).
- Концепція реформування сфери фізичного виховання та спорту (основні положення).* (2017). Режим доступу: <https://handball.net.ua/ukr/koncepciya-reformuvannya-sferi-fizichnogo-vihovannya-ta-sportu-osnovni-polozhennya/>. (*The concept of reforming the field of physical education and sports (basic provisions)* (2017). Retrieved from: <https://handball.net.ua/ukr/koncepciya-reformuvannya-sferi-fizichnogo-vihovannya-ta-sportu-osnovni-polozhennya/>).
- Реформа спортивної галузі України 2020-2025 (концепт)* (2019) Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/1UcYTpWpsQoEPxYgQ3G68hwuS-4CBm3YYNmWpZUIP6b8/edit#heading=h.ah908i2ft0q> (*Reform of the sports sector of Ukraine 2020-2025 (concept)*. (2019). Retrieved from: <https://docs.google.com/document/d/1UcYTpWpsQoEPxYgQ3G68hwuS-4CBm3YYNmWpZUIP6b8/edit#heading=h.ah908i2ft0q>).
- Гоцул, І. (2019). *Український спорт все ще перебуває в полоні старої системи управління.* Режим доступу: https://24tv.ua/sport/ukrayinskiy_sport_vse_shhe_perebuvaye_v_poloni_staroyi_sistemi_upravlinnya__igor_gotsul_n1188582 (Hotsul, I. (2019). *Ukrainian sport is still a prisoner of the old management system.* Retrieved from: https://24tv.ua/sport/ukrayinskiy_sport_vse_shhe_perebuvaye_v_poloni_staroyi_sistemi_upravlinnya__igor_gotsul_n1188582).
- Гоцул, І. (2019). *Чому Україна повинна перейти від спортивних шкіл до спортивних клубів.* Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/08/8/237807/> (Hotsul, I. (2019). *Why Ukraine should move from sports schools to controversial clubs* (2019). Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/08/8/237807/>).
- Качуровский, Д. (2017). *Государству разумнее строить бассейны, а не реабилитационные центры и койко-места в больницах.* Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/11/14/227440/> (Kachurovsky, D. (2017). *It is more sensible for the state to build swimming pools rather than rehabilitation centers and beds in hospitals.* Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/11/14/227440/>).
- Медведенко, С. (2019). *Реформувати не можна залишити: які зміни потрібні українському спорту.* Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/08/2/7222591/> (Medvedenko, S. (2019). *It is impossible to reform: what changes are needed for Ukrainian sport.* Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/08/2/7222591/>).

Медведенко, С. (2019). *Реформа спорту: кому потрібні зміни і хто їх боїться*. Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/08/21/237933/> (Medvedko, S. *Sport reform: Who needs change and who fears them*. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/08/21/237933/>).

Сітнікова, Н. С. (2013). Система розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні та його значення для соціального зростання держави. *Серія: Державне управління, 1 (41)*, 100-105 (Sitnikova, N. S. (2013). The system of development of youth sports in Ukraine and its importance for the social growth of the state. *Series: Public Administration, 1 (41)*, 100-105).

РЕЗЮМЕ

Мищенко Александр, Лапицкий Виталий, Ратов Анатолий, Солоненко Евгений.

Отношение тренеров ДЮСШ Сумской области к реформированию спортивной отрасли.

В статье представлены результаты опроса слушателей курсов повышения квалификации тренеров ДЮСШ и спортивных клубов, организованных на базе кафедры ТМС ННИФК СумГПУ имени А.С.Макаренко. Анализ проведенного исследования указывает на мнение тренеров по преодолению той негативной ситуации в сфере физической культуры и спорта, которая есть сейчас в Сумском регионе. Среди указанных следует выделить содержание ДЮСШ за счет государственных средств, построение новых спортивных залов и площадок, закупка нового инвентаря и оборудования, увеличение заработной платы тренерам, выделение денежной компенсации тренерам за пребывание в командировке с командой юных спортсменов.

Ключевые слова: *нормативно-правовая база, спортивные школы, тренер, финансирование спорта, материально-техническое обеспечение, внебюджетные средства.*

SUMMARY

Mishchenko Oleksandr, Lapytskyi Vitalii, Ratov Anatolii, Solonenko Yevhen. Attitudes of coaches in CYSS, Sumy region before reforming the sports sphere.

The article presents the results of a survey of students training courses for trainers of sport schools and sport clubs, organized on the basis of the Department of Theory and Methodology of Sport of the Academic Institute of Physical Culture of SSPU named after A. S. Makarenko. Ensuring health of the population is one of the main tasks of the state, especially for the younger generation. Today the issue of reforming physical education and sport field is widely discussed in Ukraine, which is not only related with the change of the state governing body. As a matter of urgency Ukraine needs to change the paradigm of the functioning of sport and to apply the principles that are meant to be used in democratic economy and market economy. One of the most important components of such changes is transition from the sport school system to the sport club system.

One of the directions of forming a healthy way of life of children is involving them for trainings in specialized sports institutions, which create necessary conditions for harmonious education, physical development, essential improving of health condition, effective rest and leisure time for children and young people, self-realization, acquiring healthy lifestyle skills, training for sport lifestyle, for reserve sport. Since coach is one of the main participants in the training process of young athletes at sport schools, he should be the leader who accepted the proposed innovations and determine the directions of reforming the sphere of physical culture and sports in Ukraine.

The analysis of the research shows the opinion of the coaches and indicates the directions for overcoming the negative situation in physical culture and sports in Sumy region. Among those is the idea of funding the Youth Sports Center by authorities, the

building of the newest gyms and sports grounds, purchasing of new equipment, increase of salaries for the coaches, the possibility of financial compensation for coaches for being on a business trip with a team of young athletes.

Key words: legal framework, sports schools, coach, sports financing, logistics, extra-budgetary funds.

УДК 373.5.016:573

Віктор Надточій

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
ORCID ID 0000-0002-6289-0438

Юлія Лимарева

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
ORCID ID 0000-0002-5828-0231

Наталія Скворцова

Загальноосвітня школа № 13,
м. Слов'янськ

ORCID ID 0000-0001-8190-1414

DOI 10.24139/2312-5993/2020.02/373-383

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО ВИМІРЮВАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «EINSTEIN» ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ФРУКТОВО-ОВОЧЕВИХ ДЖЕРЕЛ СТРУМУ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

У статті висвітлено практичну необхідність та методичну доцільність організації навчальної діяльності школярів на основі фізичного експерименту. На прикладі застосування цифрового вимірювального комплексу «EINSTEIN» запропоновано серію експериментальних завдань, зміст яких поєднує різні етапи уроку. Перелік зазначених дослідів може бути як неперервним експериментальним ланцюжком, так і розподіленим у часі на окремі, логічно завершені частини. Елементи експериментальної роботи також можуть бути розподілені між учнями або групами учнів. Завдання не виключає виконання додаткових дослідів за ініціативою учнів. Така можливість створює умови для формування у школярів стійких навичок науково-дослідної діяльності, самоорганізації та самомотивації подальшої діяльності, а також свідомого навчання взагалі.

***Ключові слова:** навчання, експеримент, фізична задача, дослідницька робота, діяльнісний підхід, самостійність.*

Постановка проблеми. Сучасний навчальний процес у закладах загальної середньої освіти супроводжується вивільненням учителя від суворого дотримання програми в її погодинному розподілі. Разом із тим, міжпредметна відірваність накладає значний відбиток на рівень та швидкість формування в особистості комплексних та свідомих практичних знань. При цьому вивчення природничих дисциплін має свої особливості. А саме: занадто математизована фізика знижує рівень свідомого сприйняття та засвоєння знань учнями.

Такі обставини вимагають реорганізації процесу навчання з його опорою на фізичний експеримент як основний метод пізнання у природничій дисципліні. Отже, учитель має докорінно змінити підходи та мати можливість максимально задіяти в навчальному процесі